

*Załącznik nr 1 do Uchwały
Rady Miejskiej w Ropczycach
nr XXIII/215/16 z dnia 25 kwietnia 2016 r.*

**Gminny program przeciwdziałania przemocy
w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie w Mieście i Gminie Ropczyce
na lata 2016–2020**

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	3
3. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce.....	6
4. Realizatorzy programu	17
5. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.....	18
6. Zagrożenia w realizacji zadań.....	18
7. Cel programu.....	18
8. Harmonogram działań Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Ropczyce na lata 2016-2019	19
9. Przewidywane efekty realizacji celów	24
10. Założenia Programu.....	24
11. Monitorowanie.....	24
12. Finansowanie Programu.....	24
13. Podsumowanie	25

1. Wstęp

W świadomości społecznej funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, przy czym większość z nich jest używana jako argument za stosowaniem przemocy lub jako jej usprawiedliwienie, służąc do ukrycia, zamaskowania i zbagatelizowania problemu. Są one bardzo niebezpieczne, ponieważ z jednej strony - zniewalają ofiarę przemocy i sprzyjają sprawcy, dając mu sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc i o bezkarności, a z drugiej - utrudniają świadkom reagowanie i decyzje o pomocy dla ofiar. Konsekwencje są tragiczne: wiele ofiar przemocy w rodzinie ginie z rąk swoich oprawców. Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie stają się nie tylko dorośli, ale także dzieci.

Aktualnie jednym z podstawowych i długofalowych celów prorodzinnej polityki naszego państwa jest tworzenie warunków dla pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny a także zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych sprzyjających powstawaniu patologii, w tym przemocy w rodzinie.

Zgodnie z preambułą ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2015 poz. 1390) o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”. Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 jest realizacją art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2015 poz. 1390).

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Może być ona zarówno przyczyną, jak i skutkiem dysfunkcji w rodzinie. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska U., Przemoc kobiet w rodzinie, W-wa 2008, s. 21].

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Wyżej wymieniona Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc. Przemoc w rodzinie ma charakter długotrwały i cykliczny, bardzo rzadko jest incydem jednorazowym.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka.

6. **Przemoc emocjonalna** – to wykorzystanie psychicznej przewagi osoby dorosłej w celu pomniejszenia godności dziecka.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie. Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Problematykę przemocy w rodzinie regulują akty prawne takie jak: Kodeks Karny oraz Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uchwalona 29 lipca 2005 roku. Podstawowym przepisem prawa karnego związanym z przemocą w rodzinie jest Kodeks Karny, który zawiera osobny rozdział dotyczący przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (rozdział XXVI). Jednym z przestępstw opisanych w tym rozdziale jest przestępstwo znęcania się nad rodziną: art. 207 §1 k.k., który brzmi następująco: "Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat". Jeśli akty przemocy powtarzają się, a nie ma na to dowodów, lub sprawca przemocy uderzył po raz pierwszy, czyn ten może być zakwalifikowany jako uszczerbek na zdrowiu lub rozstrój zdrowia, wówczas należy powołać się na art. 156 i 157 k.k. (rozdział XIX), które opisują przestępstwa polegające na ciężkim uszkodzeniu ciała. Przemoc fizyczna, to także przemoc seksualna polegająca na wymuszaniu współżycia lub takich jego form, które nie są akceptowane przez ofiarę. Jeżeli sprawca dopuszcza się gwałtu, który również w małżeństwie jest przestępstwem, może odpowiadać za przestępstwo na podstawie art.197 Kodeksu Karnego, definiującego przestępstwo zgwałcenia następująco: "Kto przemocą, groźbą

bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10." W Kodeksie Karnym znajdujemy jeszcze wiele innych przepisów które mają zastosowanie w przypadku zaistnienia przemocy domowej. Są nimi: art. 191 §1 "Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia - podlega karze pozbawienia wolności do lat 3." Opisuując ten artykuł należy wyjaśnić pojęcie groźby bezprawnej. Jest nią zagrożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na szkodę jej samej lub osoby jej najbliższej. Jest to również groźba spowodowania postępowania karnego lub rozgłoszenia wiadomości uwłaczającej czci tej osoby lub osoby jej najbliższej, przy czym groźba ta wywołuje w zagrożonym realną obawę jej spełnienia: art. 190 § 1: "Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2."

Zgodnie z ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 roku o policji, do podstawowych działań tej instytucji należą między innymi: ochrona życia i zdrowia ludzi, organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi oraz wykrywanie przestępstw i ściganie ich sprawców.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny,
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw.

3. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce

Istotą problemów społecznych jest to, że podlegają one wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie Gminy Ropczyce w latach 2013-2015 przeprowadzone były interwencje domowe, podczas których założono Niebieskie Karty. Ilość interwencji oraz ilość założonych Niebieskich Kart na terenie Gminy Ropczyce w latach 2013-2015 prezentują tabele 1,2,3.

Tabela 1. Występowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce w 2013 r. z podziałem na miejscowości oraz z podziałem na ilość interwencji domowych i ilość założonych przez policję „Niebieskich Kart”.

L.p.	Miejscowość	Ilość interwencji domowych	Ilość założonych „Niebieskich kart”
1.	Ropczyce	41	41
2.	Lubzina	2	2
3.	Brzezówka	3	3
4.	Okonin	0	0
5.	Łączki Kucharskie	7	7
6.	Mała	2	2
7.	Niedźwiada	8	8

8.	Gnojnica	8	8
	Łącznie	71	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach

Tabela 2. Występowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce w 2014 roku z podziałem na miejscowości i ilość założonych przez policję „Niebieskich Kart”.

L.p.	Miejscowość	Ilość interwencji	Ilość założonych „Niebieskich Kart”
1.	Ropczyce	27	27
2.	Lubzina	4	4
3.	Brzezówka	2	2
4.	Okonin	1	1
5.	Łączki Kucharskie	9	9
6.	Mała	4	4
7.	Niedźwiada	10	10
8.	Gnojnica	3	3
	Łącznie	60	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach

Tabela 3. Występowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce w 2015 roku z podziałem na miejscowości i ilość założonych przez policję „Niebieskich Kart”.

L.p.	Miejscowość	Ilość interwencji	Ilość założonych „Niebieskich Kart”
1.	Ropczyce	26	26
2.	Lubzina	2	2
3.	Brzezówka	1	1
4.	Okonin	2	2
5.	Łączki Kucharskie	5	5
6.	Mała	4	4
7.	Niedźwiada	4	4
8.	Gnojnica	4	4
Łącznie		48	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach

Z analizy przedstawionych danych wynika, że ilość interwencji domowych i ilość rodzin objętych stałą kontrolą w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, ma tendencję malejącą w stosunku do ubiegłych lat. Zdecydowana większość interwencji policji związanych z przemocą domową dotyczy samego Miasta Ropczyce. Wpływ na zmniejszającą się przemoc w rodzinie ma powołanie na terenie Gminy Ropczyce Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Dzielnicowi z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach uczestniczą w spotkaniach grup roboczych, które zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W 2013, 2014, 2015 roku Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach podejmowała czynności, które zostały przedstawione w tabeli 4.

Tabela 4. Podejmowane czynności przez policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach w 2013, 2014, 2015 roku.

WSKAŹNIK	2013	2014	2015
Liczba przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	-	-	-
Liczba postępowań wszczętych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	15	9	13
Liczba osób przewiezionych do Izby Wyrzeźwień	31	27	51
Liczba ujawnionych nieletnich pod wpływem alkoholu	2	6	3
Liczba stwierdzonych przestępstw dotyczących osób kierujących w stanie nietrzeźwości	93	54	36
Liczba pogadań w szkołach na temat alkoholizmu i narkomanii	187	131	90
Ujawnione wykroczenia z art. 43 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości	4	35	8
Ujawnione wykroczenia przeciwko spokojowi i porządkowi publicznemu	60	92	59
Uczestnictwo w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12	12	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kierowała petentów na leczenie zamknięte do Szpitala Specjalistycznego w Żurawicy, ponadto osoby dobrowolnie podejmowały leczenie stacjonarne w Rzeszowie, Krośnie, Stalowej Woli, Jarosławiu. Działania te są powiązane z szeroko rozumianą profilaktyką przemocy w rodzinie, gdyż istnieje ścisły związek pomiędzy występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie a uzależnieniem członka rodziny oraz współuzależnieniem pozostałych członków rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób kierowanych na leczenie w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Tabela 5. Informacja Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

L.p.	Informacje z terenu Miasta i Gminy Ropczyce	2013	2014	2015
1.	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe w trybie stacjonarnym	12	17	26
2.	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe w trybie niestacjonarnym	108	115	108

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Instytucje zaangażowane w pomoc osobom uzależnionym to:

- Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Ropczycach,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubzinie,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Ropczycach,
- Sąd Rejonowy w Ropczycach,
- Komenda Powiatowa Policji.

Tabela 6. Skala zjawiska osób leczących się odwykowo

L.p.	Informacje z terenu Miasta i Gminy Ropczyce	2013	2014	2015
1.	Liczba osób leczących się odwykowo	72	75	87
2.	Liczba osób uzależnionych	67	65	71
3.	Liczba osób współuzależnionych	5	10	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Opieki Zdrowotnej, Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Ropczycach

Tabela 7. Informacja z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lubzinie

L.p.	Informacje z terenu Miasta i Gminy Ropczyce	2013	2014	2015
1.	Udzielenia poradnictwa psychologicznego, prawnego, osobom doznającym przemocy w rodzinie	8	22	11
2.	Udzielenia schronienia ofiarom przemocy w rodzinie –Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubzinie	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lubzinie

Poniższe tabele przedstawiają dane liczbowe osób korzystających z pomocy społecznej

Tabela 8. Powody przyznania pomocy przez MGOPS w Ropczycach w 2013 roku

L.p.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
1.	UBÓSTWO	264	117	921
2.	SIEROCTWO	0	0	0
3.	BEZDOMNOŚĆ	1	0	2
4.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	44	23	308
5.	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	43	23	303
6.	BEZROBOCIE	234	118	884
7.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	152	80	477
8.	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	117	54	377

9.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	39	16	171
10.	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	19	5	61
11.	RODZINY WIELODZIETNE	13	10	83
12.	PRZEMOC W RODZINIE	3	1	13
13.	POTRZEBA OCHRONY HANDLU LUDŹMI	0	0	0
14.	ALKOHOLIZM	11	4	34
15.	NARKOMANIA	0	0	0
16.	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	2	2	2
17.	TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0	0
18.	ZDARZENIE LOSOWE	1	1	2
19.	SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
20.	KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za 2013 rok Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy przez MGOPS w 2014 roku

Lp.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	

1.	UBÓSTWO	288	128	1005
2.	SIEROCTWO	0	0	0
3.	BEZDOMNOŚĆ	2	1	2
4.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	47	27	315
5.	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	46	26	314
6.	BEZROBOCIE	236	116	864
7.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	170	94	495
8.	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	127	64	394
9.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	40	16	168
10.	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	21	7	64
11.	RODZINY WIELODZIETNE	13	9	82
12.	PRZEMOC W RODZINIE	9	5	31
13.	POTRZEBA OCHRONY HANDLU LUDŹMI	0	0	0
14.	ALKOHOLIZM	14	6	36
15.	NARKOMANIA	0	0	0
16.	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	0	0	0
17.	TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0	0

18.	ZDARZENIE LOSOWE	7	5	20
19.	SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
20.	KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za 2014 rok Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach

Tabela 10. Powody przyznania pomocy przez MGOPS w Ropczycach w 2015 roku

Lp.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
1.	UBÓSTWO	224	125	699
2.	SIEROCTWO	0	0	0
3.	BEZDOMNOŚĆ	5	1	5
4.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	49	26	324
5.	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	46	26	312
6.	BEZROBOCIE	222	107	813
7.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	180	85	496
8.	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	157	76	449
9.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	37	19	168
10.	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	18	8	58
11.	RODZINY WIELODZIETNE	13	10	82

12.	PRZEMOC W RODZINIE	5	4	20
13.	POTRZEBA OCHRONY HANDLU LUDŹMI	0	0	0
14.	ALKOHOLIZM	17	5	42
15.	NARKOMANIA	0	0	0
16.	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	2	1	7
17.	TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0	0
18.	ZDARZENIE LOSOWE	4	2	8
19.	SYTUACJA KRYZYSOWA	3	0	16
20.	KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za 2015 rok Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach.

Sprawozdania opracowywane na przestrzeni lat 2013-2015 przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropczycach ujawniają fakt występowania problemu przemocy wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Ropczycach funkcjonuje od 15 listopada 2011 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół tworzy grupy robocze zajmujące się rozwiązywaniem problemów związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach,
- Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ropczycach,
- Komendy Powiatowej Policji w Ropczycach,
- Zespołu Opieki Zdrowotnej w Ropczycach

- Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ropczycach,
- Sądu Rejonowego w Ropczycach.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach czynnie brali udział w spotkaniach grup roboczych, na których przeprowadzano rozmowy z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie i osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, monitorowali sytuację rodzin w środowisku.

Z informacji zawartych w Niebieskich Kartach wynika, że najczęściej osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie są mężczyźni, a przemoc skierowana jest zarówno do kobiet i dzieci. Na podstawie Niebieskich Kart można wywnioskować, iż osoby stosujące przemoc w rodzinie w większości przypadków były pod wpływem alkoholu. Grupy robocze pracujące z rodzinami, podczas spotkań oceniały rodziny pod kątem nadużywania alkoholu i w przypadku wątpliwości dotyczącej uzależnienia wnioskowały do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie tych osób na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ropczycach. W ramach ochrony małych dzieci w rodzinach gdzie występowała przemoc, grupy robocze wnioskowały do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie wniosku o wgląd w sytuację dziecka do Sądu Rejonowego w Ropczycach. Rodziny, które wymagały porady specjalistów kierowane były do pracownika socjalnego, psychologa (Zakład Opieki Zdrowotnej) prawnika (Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny). W szczególnych przypadkach osoby były kierowane i korzystały ze wsparcia z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lubzinie.

Szkoły znajdujące się na terenie Gminy Ropczyce realizowały dla uczniów w latach 2013-2015 programy profilaktyczne. Pedagog uczestniczył w spotkaniach grup roboczych, na których udzielał informacji na temat funkcjonowania dzieci z rodzin gdzie występuje przemoc domowa. Nauczyciele w szkołach, poprzez rozmowy i ankiety poznawali środowisko i warunki życia rodziny ucznia. Poprzez regularne spotkania z rodzicami, włączali rodziców w proces dydaktyczny i wychowawczy dzieci, organizowali spotkania pedagogizujące, konsultacje, wspierając rodziców w ich funkcjach opiekuńczo- wychowawczych.

Szkoły współpracowały z instytucjami działającymi na rzecz wspierania rodziny np. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ropczycach, Sądem Rejonowym w Ropczycach, kuratorami zawodowymi i społecznymi oraz pracownikami socjalnymi MGOPS w Ropczycach.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

4. Realizatorzy programu

Skuteczna walka z problemem przemocy w rodzinie wymaga podejmowania działań interdyscyplinarnych, celowych, specjalistycznych, systematycznych i realizowanych w sposób zaplanowany. Warunkiem koniecznym jest, aby adresatami były wszystkie osoby uwikłane w zjawisko przemocy: ofiary, sprawcy i świadkowie. Przyjmując takie założenie, a także obierając za cel pracę w konkretnym, gminnym środowisku, niezwykle istotne jest precyzyjne określenie zasobów lokalnych. Ścisła i skoordynowana współpraca między tymi instytucjami będzie bowiem gwarancją efektywności podejmowanych działań.

W Gminie Ropczyce bezpośrednim realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropczycach ul. Krótka 1, 39-100 Ropczyce. Ośrodek za pośrednictwem istniejącego Zespołu Interdyscyplinarnego włączy w poszczególne działania instytucje oraz osoby, które zawarły porozumienie o współpracy.

Realizatorzy programu:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropczycach,
- Zespół Interdyscyplinarny w Ropczycach,
- Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Ropczycach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ropczycach,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Ropczycach,
- Placówki oświatowe
- Placówki służby zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Parafie

5. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu osób doznających przemocy.

6. Zagrożenia w realizacji zadań

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

7. Cel programu

Głównym celem realizowanego programu jest:

- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ropczyce,

Celami szczegółowymi są:

- Powstrzymanie sprawców i zaprzestanie przemocy w rodzinie oraz interdyscyplinarna pomoc ofiarom przemocy w rodzinie,
- Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej służb oraz wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych bezpośrednio w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez specjalistyczne szkolenia i konferencje,
- Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

8. Harmonogram działań Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Ropczyce na lata 2016-2020.

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy poszczególnych działań
I	Rozpowszechnienie informacji o istocie problemu przemocy w rodzinie oraz możliwościach uzyskania pomocy i podmiotach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. Umieszczenie na stronach internetowych i tablicach ogłoszeń informacji o zjawisku przemocy. 2. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie. 3. Utworzenie i bieżące aktualizowanie wykazu instytucji, placówek zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. 4. Realizacja programów profilaktycznych dotyczących	od 2016-2020 dwa razy w roku od 2016-2020 jeden raz w roku od 2016 do 2020 na bieżąco od 2016 do 2020	MGOPS w Ropczycach GKRPA w Ropczycach Placówki oświatowe Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach Kuratorzy sądowi Placówki służby zdrowia

		przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
II	Rozwój interdyscyplinarnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie i ochronie ofiar przemocy w rodzinie	1. Pełna diagnoza skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy. 2. Rozeznanie potrzeb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	od 2016 do 2020	Zespół Interdyscyplinarny w Ropczycach GKRPA w Ropczycach MGOPS w Ropczycach
III	Podjęmowanie przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupy Robocze zintegrowanych i skoordynowanych działań mających m.in. na celu szybsze i skuteczniejsze podejmowanie czynności zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie	1. Opracowanie procedur interwencyjnych dla poszczególnych służb. 2. Opracowanie i prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin doświadczających przemocy i efektów tych działań. 3. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy. 4. Praca z osobami i rodzinami z grupy ryzyka. 5. Edukacja osób doświadczających przemocy w rodzinie zjawisku przemocy i mechanizmach uwikłania w przemoc.	od 2016 do 2020 przez cały rok	Zespół Interdyscyplinarny/ Grupy Robocze w Ropczycach MGOPS w Ropczycach

		6. Motywacja osób doświadczających przemocy w rodzinie do podejmowania działań mogących zatrzymać przemoc.		
IV	Podejmowanie działań na rzecz ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie	1. Praca socjalna z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie. 2. Współpraca z ośrodkami wsparcia oraz instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki. 3. Udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym, przemocą w rodzinie, w nagłych sytuacjach stosowanie procedury postępowania w sytuacji umieszczenia osoby/rodziny w ośrodkach wsparcia. 4. Interdyscyplinarna pomoc ofiarom przemocy ze strony psychologa, prawnika, pedagoga, funkcjonariusza policji, pracownika socjalnego, kuratora sądowego, pracownika służby zdrowia lub innych osób zaangażowanych w pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. 5. Bezpłatna pomoc prawna, psychologiczna w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Lubzinie. 6. Udzielanie informacji na temat	od 2016 do 2020 na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny w Ropczycach Grupy Robocze w Ropczycach MGOPS w Ropczycach GKRPA w Ropczycach Placówki oświatowe Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach Kuratorzy sądowi Placówki służby zdrowia .

		pozyskania zaświadczenia lekarskiego. 7. Udzielanie informacji na temat praw osób doświadczających przemocy przez poszczególne służby.		
V	Działania interwencyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	1. Informowanie osób stosujących przemoc w rodzinie, że znęcanie się fizyczne i psychiczne jest przestępstwem, przedstawienie aspektów odpowiedzialności Karnej. 2. Występowanie do prokuratora z wnioskiem o zastosowanie środków zapobiegawczych. 3. Udzielanie informacji i motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 4. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc w rodzinie. 5. Prowadzenie rozmów interwencyjno-motywacyjnych z rodzicami i opiekunami stosującymi przemoc wobec dzieci a w skrajnych przypadkach stosowanie procedury odebrania dziecka	od 2016 do 2020 na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny w Ropczycach, Grupy Robocze w Ropczycach MGOPS w Ropczycach, GKRPA w Ropczycach, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach, Kuratorzy sądowi, Placówki służby zdrowia.

		z rodziny w myśl art. 12a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.		
VI	Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie	Udział w szkoleniach, konferencjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	od 2016 do 2020 w ciągu roku	Zespół Interdyscyplinarny w Ropczycach Grupy Robocze w Ropczycach MGOPS w Ropczycach, GKRPA w Ropczycach Placówki oświatowe, Komisariat Policji w Ropczycach, Kuratorzy sądowi, Placówki służby zdrowia.

9. Przewidywane efekty realizacji celów

- Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy i skali jej występowania na terenie Gminy Ropczyce,
- Zwiększenie skuteczności i dostępności profesjonalnej pomocy dla osób dotkniętych przemocą,
- Skuteczniejsze działanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Ropczycach,
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ofiar, oraz członków rodzin doświadczających przemocy,
- Zwiększenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy.

10. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację i informację skierowaną do społeczności lokalnej zakresie przemocy w rodzinie.

11. Monitorowanie

Monitorowanie realizacji programu będzie prowadził Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropczycach, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w realizacji.

12. Finansowanie Programu

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą środki Gminy Ropczyce oddane do dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ropczycach.

13. Podsumowanie

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie powinny być objęte pomocą tj. pomoc psychologiczna, prawna, materialna, socjalna, medyczna.

Gminny Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Ropczycach ma na celu stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Na poziomie lokalnym elementami takiego systemu są pracownicy wszystkich instytucji z terenu gminy zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Działania na rzecz rodziny dotkniętej przemocą powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Interwencja wobec problemu przemocy w rodzinie nie może opierać się na działaniu jednej instytucji, ponieważ żaden pojedynczy specjalista czy instytucja nie są w stanie zabezpieczyć wszystkich podstawowych potrzeb osób dotkniętych przemocą. Istotne jest więc podjęcie działań pomocowych o charakterze kompleksowego podejścia do sytuacji, poprzez stworzenie sieci współpracy, opartej o działania Zespołu Interdyscyplinarnego. Taki charakter pracy pozwala na wspólne działania poszczególnych służb, oszczędza czas oraz pieniądze, najważniejsze jednak, że zwiększa szansę na ograniczenie skutków przemocy w przyszłości. Cele i zadania zaplanowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Ropczyce mają służyć poprawie sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc domową oraz ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Istotne jest więc, stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy rodzinom i osobom dotkniętych przemocą, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, pomoc specjalistów, ich wiedzę, kwalifikacje i umiejętności. Program kierowany jest do rodzin dotkniętych przemocą oraz do osób pomagających.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Ropczyce na lata 2016-2020 jest programem ramowym, wytyczającym kierunki działania i może podlegać uzupełnieniom i modyfikacjom wynikającym z bieżących doświadczeń jak i zmian organizacyjnych i prawnych.